

Publiskās personas dalības kapitālsabiedrībā mērķa, nepieciešamības un statusa kritēriju izvērtējums

2012. gada 16. februāris

 ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

**KRONBERGS
& ČUKSTE**
BAL TIC LEGAL SOLUTIONS

 b baltic
international
centre for
economic
policy
studies

Saturs

1. Pētījuma mērķis un uzdevumi	3
2. Kapitālsabiedrību raksturojums	4-5
3. Kapitālsabiedrību iedalījums segmentos	6-7
4. Ieviešamie labas pārvaldības principi	8-9
5. Kapitālsabiedrību pārvaldības modeļu alternatīvas	10-14
6. Pārvaldības modeļu izvērtējums	15
7. Turpmākā kapitālsabiedrību pārvaldība	16-20
8. Laika grafiks	21-22

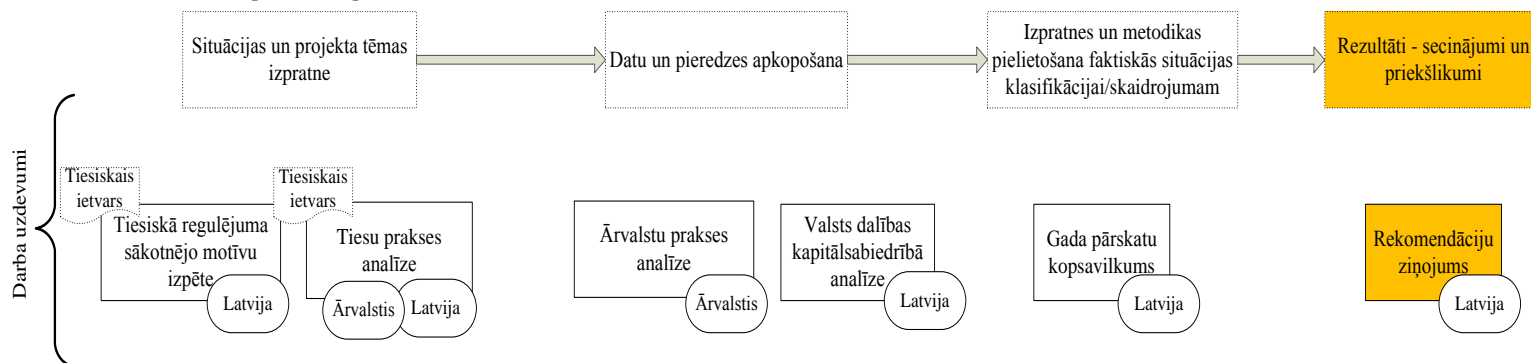
Mērķis un uzdevumi

► Pētījuma pamata mērķis ir sniegt ieteikumus valsts kapitāla daļu pārvaldības uzlabošanai:

- kapitālsabiedrību mērķu un sasniedzamo rezultātu definēšanas nepieciešamība;
- valsts dalības kapitālsabiedrībās un nozarēs, kurās pastāv konkurence, pamatotības izvērtēšana;
- korporatīvās pārvaldības principu piemērošana un caurskatāmības prasību pilnveidošana.

► Pētījuma sadaļas:

- tiesiski regulējumu sākotnējo motīvu izpēte;
- tiesu prakses analīze;
- ārvalstu prakses analīze;
- valsts dalības kapitālsabiedrībās analīze;
- gada pārskatu kopsavilkums;
- **rekomendāciju ziņojums.**

Kapitālsabiedrību raksturojums (I)

► Raksturojošie rādītāji:

- skaits (74 kapitālsabiedrības);
- apgrozījums (2 121 miljoni latu);
- peļņa (74 miljoni latu, neskaitot Parex un Citadele);
- kopējie aktīvi (8 091 miljoni latu);
- darbinieku skaits (53 975 darbinieku).

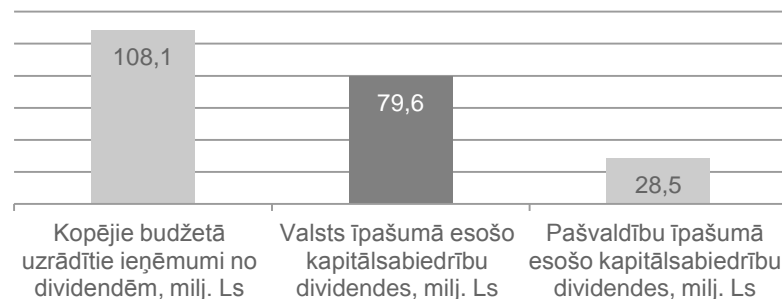
► Uzdevumi:

- valsts pārvaldes deleģēti uzdevumi;
- nozares politikas īstenošana;
- tautsaimniecības un citu nozaru attīstība;
- peļņas gūšana.

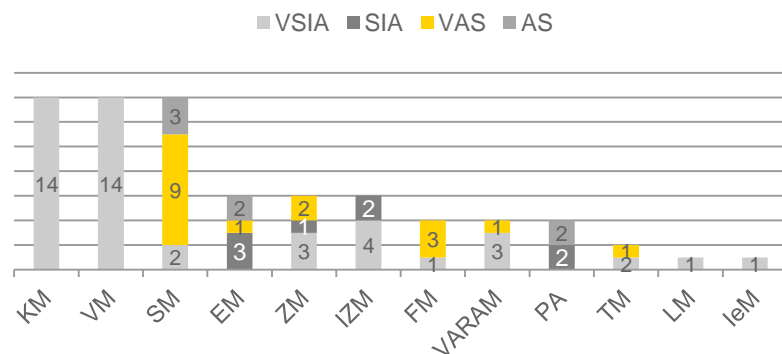
► Īpašuma struktūra:

- valsts kā vienīgais kapitāla daļu turētājs;
- valsts un pašvaldība kā kapitāla daļu turētāji;
- valsts un privātais akcionārs / dalībnieks.

Ieņēmumi no dividendēm, 2010.gadā

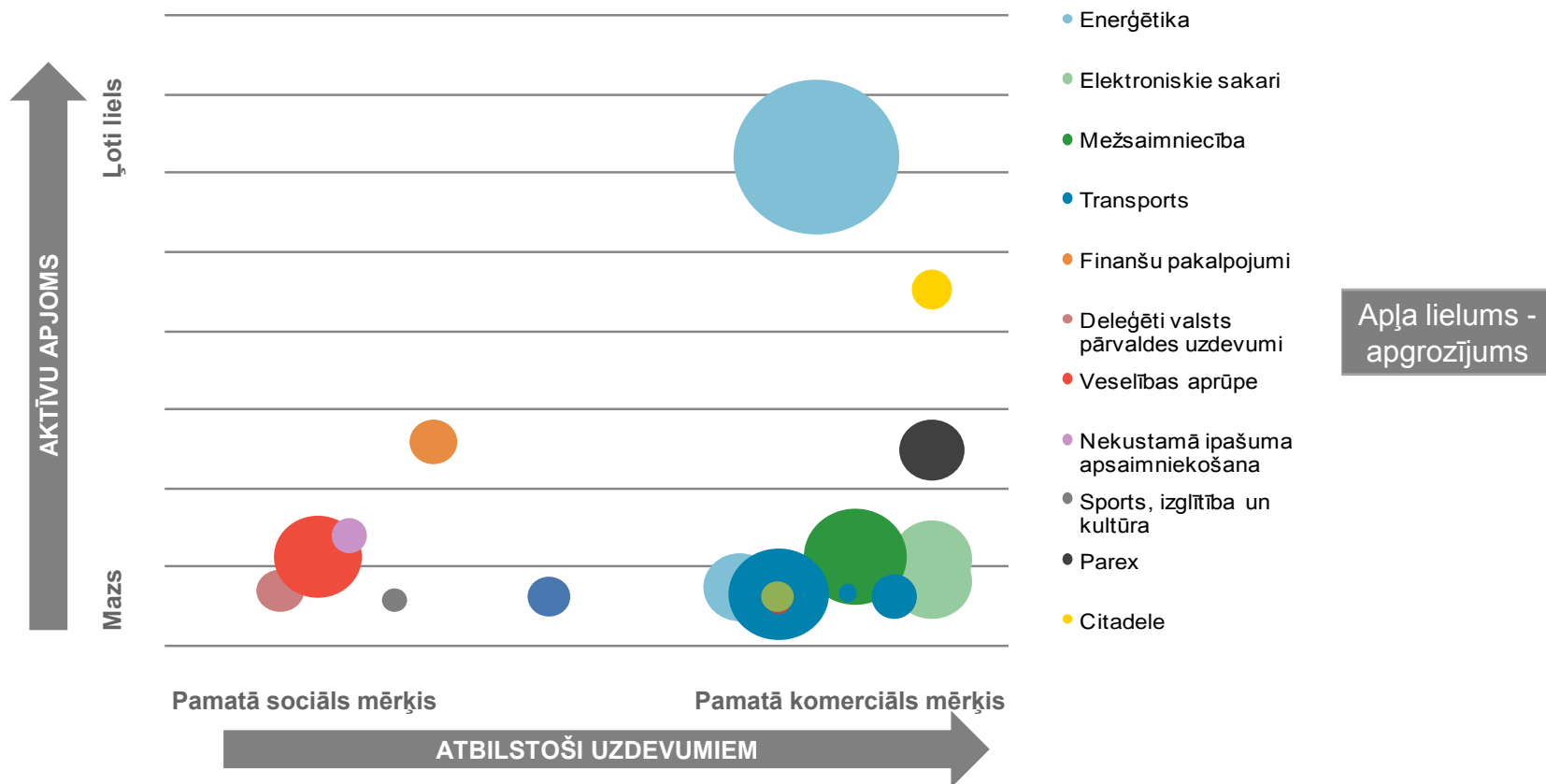

Kapitālsabiedrību kapitāla daļu turētāji

- **Pētījumā analizētās kapitālsabiedrības būtiski atšķiras** pēc to lieluma rādītājiem, atdeves, kā arī uzdevumiem un atsevišķos gadījumos arī pēc īpašuma struktūras.

Kapitālsabiedrību raksturojums (II)

- 5 lielākās valsts pilnīgā vai daļējā īpašumā esošās kapitālsabiedrības (LVM, Lattelecom, LMT, Latvenergo un LVRTC), 2010.gadā valsts budžetā ieskaitīja 74,6 miljonus latu jeb aptuveni 94% no valsts īpašumā esošo kapitālsabiedrību dividendēm

Kapitālsabiedrību iedalījums segmentos (I)

- ▶ Galvenais ekonomiskais pamatojums kapitālsabiedrības pastāvēšanai ir tirgus nepilnību novēršana.
- ▶ Novēršot tirgus nepilnības, valsts īpašumā esošas kapitālsabiedrības var uzlabot kopējo sabiedrības labklājību.
- ▶ Būtiskākās tirgus nepilnības, kas ņemtas vērā, veidojot kapitālsabiedrību segmentus, ir šādas:
 - monopoli jeb konkurences trūkums;
 - ārējās ietekmes jeb neparedzēti ražošanas vai patēriņa blakusefekti (*externalities*);
 - „sabiedriskās preces” (*public goods*).
- ▶ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta 1.sadaļas punkti, kad publiska persona var veikt komercdarbību:
 - (1) ja tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
 - (2) nozarē, kurā pastāv dabiskais monopols;
 - (3) stratēģiski svarīgā nozarē;
 - (4) jaunā nozarē;
 - (5) nozarē, kuras infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi;
 - (6) nozarē, kurā atbilstoši sabiedrības interesēm nepieciešams nodrošināt augstāku kvalitātes standartu.

▶ Vismaz reizi 3 gados jāpārvērtē visi kapitālsabiedrību sniegtie pakalpojumi un tirgus nepilnības, ko tie risina, atkārtotas pārvērtēšanas detalizācijas pakāpes noteikšanā ņemot vērā būtiskas tirgus apstākļu izmaiņas

Kapitālsabiedrību iedalījums segmentos (II)

A segments

- ▶ pamatā darbojas ierobežotas konkurences apstākļos komerciāla mērķa vadītas

A1 – valstiski svarīga infrastruktūra

Latvenergo, LVM, LDz, LGS, RIX, LVRTC

A2 – ļoti būtiski kapitālieguldījumi

A2.1. (valsts daļa 100%)

Latvijas Pasts, LAU, PV

A2.2. (valsts daļa <100%)

Rīgas siltums, Lattelecom, LMT, Air Baltic

A3 – nav valstiski svarīga infrastruktūra vai ļoti būtiski kapitālieguldījumi

Latvijas Loto, Meliorprojekts, LNMK, Vides projekti

A4 – nekustamā īpašuma apsaimniekošana

VNĪ, ZMNĪ, TNA, Šampētera nams, Namzinis,

B segments

- ▶ pamatā sniedz “sabiedriskas preces” (*public goods*)

B1 – pašfinansējums

CSDD, Privatizācijas aģentūra, Latvijas Vēstnesis, LJA

B2

B2.1. – ļoti būtisks valsts finansējums

LVC

B2.2. – būtisks valsts finansējums

LVGMC, SAMC, ATD

B2.3. – neliels valsts finansējums

Latvijas Proves birojs, LLKIC, VASES, STC

C segments

- ▶ pamatā pakalpojumu sniegšanā vai patērēšanā rodas blakusefekti jeb ārējas ietekmes (*externalities*)

C1 – finanšu pakalpojumi, t.sk. garantiju izsniegšana

LGA, LAF, LHZB, LVIF

C2 – kultūras iestādes

Teātri, orķestri, kori, koncertu organizācija, cirks, opera

C3 – veselības aprūpes iestādes

PSKUS, RAKUS, BKUS u.c. slimnīcas, rehabilitācijas centrs

C4 – izglītības iestādes

RPRV, Bulduru dārzkopības vidusskola

C5 – sporta jomas iestādes

BKSB, KSC „Daugavas stadions”, SC „Mežaparks”, TC „Lielupe”, Bobsleja un kamaniņu trase „Sigulda”

Ieviešamie labas pārvaldības principi (I)

Joma	Problēmjautājums 	Ieteikums
Mērķi	Lielai daļai KS nav noteikti konkrēti finanšu un / vai nefinanšu mērķi, līdz ar to nav iespējams pilnvērtīgi izvērtēt KS darbību.	Vienoti kritēriji mērķu noteikšanai un mērķu izvērtēšana.
Valsts dalība	Valsts ir kapitāla daļu īpašnieks lielā daļā kapitālsabiedrību, kurās ne visos gadījumos gūtais labums atmaksājas dividenžu veidā un / vai valsts īpašumā ir KS, kas ietekmē tirgus konkurenci.	Būtu jāpārskata un jāizvērtē valsts turpmākās līdzdalības nepieciešamība, ņemot vērā ietekmi uz sabiedrības labklājību, kā arī ietekmi uz valsts budžetu.
Pārraudzība	Akcionāru / dalībnieku sapulce kā vienīgā pārraudzības institūcija nav optimāla tām KS, kuras uzskatāmās par lielām un stratēģiski svarīgām, kā arī tām, kas darbojas vienas nozares ietvaros.	Nepieciešams atjaunot padomes lielākajās kapitālsabiedrībās, kā arī izvērtēt vienas padomes izveidi veselības aprūpes kapitālsabiedrībām un kultūras jomas kapitālsabiedrībām.
Juridiskā forma	Virkne kapitālsabiedrību neatbilst kapitālsabiedrības juridiskajam statusam pēc būtības.	Kapitālsabiedrības, kas neatbilst KS juridiskajam statusam būtu jāpārveido par valsts publiskām aģentūrām vai tiešās pārvaldes iestādēm.
Dividendes	Nosakot dividendēs izmaksājamo tīrās peļņas daļu, ne vienmēr tiek ņemti vērā būtiski aspekti, kas ietekmē KS finanšu struktūru un nākotnes attīstības plānus.	Dividendes jānosaka katrai kapitālsabiedrībai vai kapitālsabiedrību grupai individuāli, ņemot vērā akcionāra apstiprinātu ilgtermiņa stratēģiju, nozares specifiku un kapitāla pietiekamību.
Meitas sabiedrības	Šobrīd vairāku kapitālsabiedrību meitas sabiedrības neatbilst mātes sabiedrības darbības būtībai.	VPIeL 88.panta 1.sadaļas u.c. uz mātes sabiedrībām attiecināmie kritēriji, ņemot vērā ES regulējumu, jāpiemēro arī KS meitas sabiedrībām.

Ieviešamie labas pārvaldības principi (II)

Joma	Problēmjautājums 	Ieteikums
Sniegtie pakalpojumi	Daļa kapitālsabiedrību sniegto pakalpojumi tiek sniegti tirgus konkurences apstākļos un /vai ir neskaitāma sniegto pakalpojumu atbilstība VPleL 88.panta 1.sadaļas punktiem.	Būtu jāizvērtē pakalpojumu, kurus atbilstošas kvalitātes līmenī var sniegt privātais sektors, nodošana privātā sektora rīcībā.
Vadība	Šobrīd nav izveidota / netiek piemērota vienota un uz konkurētspēju balstīta kapitālsabiedrību valdes, kā arī padomes atlīdzības politika.	Iecelšanas un atalgojuma noteikšanas vadlīniju izveide, kas attiecināma uz kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļiem.
Efektivitāte	Zema operacionālā efektivitāte (<i>technical efficiency</i>) ir rādītājs, pēc kura noteikt arī tādu kapitālsabiedrību efektivitāti, kurām peļņas gūšana ne vienmēr ir vienīgais devums sabiedrībai.	Jānosaka sasniedzamo operacionālās efektivitātes mērāmu rādītāju kopums individuāli katrai kapitālsabiedrībai.
Finansēšana	Atsevišķām kapitālsabiedrībām netiek pilnvērtīgi ņemta vērā to sniegto pakalpojumu un izmaksu saistība ar piešķirto valsts finansējumu.	Valsts finansējumam jābūt sasaistītam ar faktiskajām izmaksām, kas rodas, realizējot valsts noteikto pakalpojumu apjomu.
Ziedojumi	Ne visos gadījumos ziedojumu piešķiršanas process ir pietiekami atklāts un caurskatāms.	Jāievieš vienotas ziedojumu piešķiršanas vadlīnijas.

- Labas pārvaldības principi būtu jāievieš neatkarīgi no izvēlēta pārvaldības modeļa;
- Par pamatu korporatīvās pārvaldības principu ieviešanai būtu jāņem ESAO (OECD) izstrādātās vadlīnijas.

Kapitālsabiedrību pārvaldības alternatīvas (I)

Vadlīnijas korporatīvās pārvaldības uzlabošanai

Joma	Centralizēts	Daļēji centralizēts		Decentralizēts
Vadlīnijas	CI turējumā nonāk visas KS	CI turējumā – daļa KS, pārējās paliek nozaru ministriju turējumā	CI: vadlīniju izstrādātājs, KS paliek nozaru ministriju turējumā	Nozaru ministriju turējumā paliek visas attiecīgās KS
Stratēģija	CI izstrādā un apstiprina KS stratēģisko vīziju un stratēģiju noteikšanas vadlīnijas	CI izstrādā un apstiprina KS stratēģisko vīziju un stratēģiju noteikšanas vadlīnijas		Viena nozares ministrija izstrādā un apstiprina KS vīziju un stratēģiju noteikšanas vadlīnijas
Mērķu noteikšana	CI izstrādā un apstiprina mērķu noteikšanas vadlīnijas visām KS	CI izstrādā, apstiprina mērķu noteikšanas vadlīnijas visām KS		Viena nozares ministrija izstrādā, apstiprina mērķu noteikšanas vadlīnijas
Vadība un atalgojums	CI izstrādā un apstiprina valdes un padomes locekļu iecelšanas un skaita noteikšanas, atalgojuma noteikšanas, kā arī izvērtēšanas vadlīnijas	CI izstrādā un apstiprina valdes un padomes locekļu iecelšanas un skaita noteikšanas, atalgojuma noteikšanas, kā arī izvērtēšanas vadlīnijas		Viena nozares ministrija izstrādā un apstiprina valdes un padomes locekļu iecelšanas un skaita noteikšanas, atalgojuma noteikšanas, kā arī izvērtēšanas vadlīnijas
Ziedošana	CI izveido un apstiprina ziedošanas vadlīnijas	CI izveido un apstiprina ziedošanas vadlīnijas		Viena nozares ministrija izstrādā un apstiprina ziedošanas vadlīnijas

Kapitālsabiedrību pārvaldības alternatīvas (II)

Attīstība

Joma	Centralizēts	Daļēji centralizēts		Decentralizēts
Attīstība	CI turējumā nonāk visas KS	CI turējumā – daļa KS, pārējās paliek nozaru ministriju turējumā	CI: vadlīniju izstrādātājs, KS paliek nozaru ministriju turējumā	Nozaru ministriju turējumā paliek visas attiecīgās KS
Stratēģijas noteikšana	A1: Kapitāla daļu turētājs rekomendē, MK apstiprina A3: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina
Būtiskas izmaiņas statūtos	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina
Dividendes	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: CI izvērtē, MK apstiprina	A1: CI izvērtē, MK apstiprina A2: CI izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: CI izvērtē, MK apstiprina A3: Kapitāldaļu turētājs izvērtē un apstiprina	A1: Kapitāla daļu turētājs izvērtē, MK apstiprina A2: Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina

Kapitālsabiedrību pārvaldības alternatīvas (III)

Mērķi

Joma	Centralizēts	Daļēji centralizēts		Decentralizēts
Mērķi	CI turējumā nonāk visas KS	CI turējumā – daļa KS, pārējās paliek nozaru ministriju turējumā	CI: vadlīniju izstrādātājs, KS paliek nozaru ministriju turējumā	Nozaru ministriju turējumā paliek visas attiecīgās KS
Finanšu un nefinanšu mērķu noteikšana	Centrālā pārvaldības institūcija, ņemot vērā nozaru ministriju ieteikumus par nefinanšu mērķiem, nosaka visu kapitālsabiedrību finanšu un nefinanšu mērķus	A1: CI nosaka visu KS finanšu un nefinanšu mērķus A2: Kapitāla daļu turētājs nosaka turējumā esošo KS finanšu un nefinanšu mērķus A3: CI izvērtē un sniedz priekšlikumus par visu KS finanšu mērķiem, kapitāla daļu turētājs apstiprina finanšu un nefinanšu mērķus	Kapitāla daļu turētājs nosaka turējumā esošo KS finanšu un nefinanšu mērķus pēc CI izstrādātām vadlīnijām	Kapitāla daļu turētājs nosaka turējumā esošo KS finanšu un nefinanšu mērķus pēc vienas nozares ministrijas izstrādātām vadlīnijām
Finanšu un nefinanšu mērķu vērtēšana	Centrālā pārvaldības institūcija vērtē visu kapitālsabiedrību finanšu un nefinanšu mērķus	A1: CI vērtē visu KS finanšu un nefinanšu mērķus A2: Kapitāla daļu turētājs vērtē turējumā esošo KS finanšu un nefinanšu mērķus	Kapitāla daļu turētājs vērtē turējumā esošo KS finanšu un nefinanšu mērķus pēc CI izstrādātām vadlīnijām	Kapitāla daļu turētājs vērtē turējumā esošo KS finanšu un nefinanšu mērķus pēc vienas nozares ministrijas izstrādātām vadlīnijām

Kapitālsabiedrību pārvaldības alternatīvas (IV)

Vadība

Joma	Centralizēts	Daļēji centralizēts		Decentralizēts
Vadība	CI turējumā nonāk visas KS	CI turējumā – daļa KS, pārējās paliek nozaru ministriju turējumā	CI: vadlīniju izstrādātājs, KS paliek nozaru ministriju turējumā	Nozaru ministriju turējumā paliek visas attiecīgās KS
Datu bāze	CI izveido un uztur datu bāzi ar potenciālajiem KS valdes un padomes locekļiem	CI izveido un uztur datu bāzi ar potenciālajiem KS valdes un padomes locekļiem		Viena nozares ministrija izveido un uztur datu bāzi
Valdes locekļu iecelšana	A1: CI iecel visu KS valdes locekļus, bet ja tiek veidota padome, tad padome iecel A2: CI iecel visu KS valdes locekļus	A1: Kapitāla daļu turētājs iecel visu KS valdes locekļus, bet ja tiek veidota padome, tad padome iecel A2: Kapitāla daļu turētājs iecel visu KS valdes locekļus		A1: Kapitāla daļu turētājs iecel KS valdes locekļus, bet ja tiek veidota padome, tad padome iecel A2: Kapitāla daļu turētājs iecel KS valdes locekļus
Padomes locekļu iecelšana	CI iecel visu KS, kurās paredzēts veidot padomes, padomes locekļus	Kapitāla daļu turētājs iecel turējumā esošo KS, kurās paredzēts veidot padomes, padomes locekļus		Kapitāla daļu turētājs iecel turējumā esošo KS, kurās paredzēts veidot padomes, padomes locekļus
Valdes un padomes vērtēšana	CI vērtē visu KS valdes un padomes locekļus, bet ja tiek veidota padome, tad padome vērtē valdi	Kapitāla daļu turētājs vērtē turējumā esošo KS valdes un padomes locekļus, bet ja tiek veidota padome, tad padome vērtē valdi		Kapitāla daļu turētājs vērtē turējumā esošo KS valdes un padomes locekļus, bet ja tiek veidota padome, tad padome vērtē valdi

Kapitālsabiedrību pārvaldības alternatīvas (V)

Korporatīvā sociāla atbildība (KSA) un informācijas atklātība

Joma	Centralizēts	Daļēji centralizēts		Decentralizēts
				
KSA	CI turējumā nonāk visas KS	CI turējumā – daļa KS, pārējās paliek nozaru ministriju turējumā	CI: vadlīniju izstrādātājs, KS paliek nozaru ministriju turējumā	Nozaru ministriju turējumā paliek visas attiecīgās KS
Ziedojumi	CI izvērtē un apstiprina visu KS ziedojumus, taču virs noteiktas summas gala lēmumu pieņem MK	Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina turējumā esošo KS ziedojumus, taču virs noteiktas summas gala lēmumu pieņem MK		Kapitāla daļu turētājs izvērtē un apstiprina turējumā esošo KS ziedojumus, taču virs noteiktas summas gala lēmumu pieņem MK
Informācijas atklātība	CI nosaka publicējamās informācijas minimālās prasības un uzrauga publicētās informācijas atbilstību noteiktajiem kritērijiem	CI nosaka publicējamās informācijas minimālās prasības un uzrauga publicētās informācijas atbilstību noteiktajiem kritērijiem		Viena nozares ministrija nosaka publicējamās informācijas minimālās prasības un uzrauga publicētās informācijas atbilstību noteiktajiem kritērijiem
Vienota pārskata veidošana	Centrālā pārvaldības institūcija veido vienotu pārskatu par visām kapitālsabiedrībām	Centrālā pārvaldības institūcija veido vienotu pārskatu par visām kapitālsabiedrībām		Viena nozares ministrija veido vienotu pārskatu par visām kapitālsabiedrībām

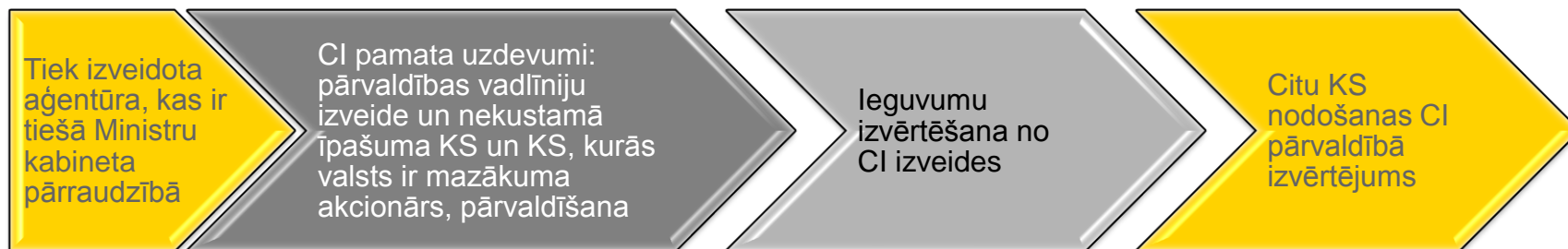
Pārvaldības modeļu izvērtējums

	Pozitīvie aspekti	Negatīvie aspekti
Decentralizēts	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Atsevišķo ministriju specifiskā kompetence un izpratne par KS darbību, ņemot vērā iepriekšējās zināšanas par kapitālsabiedrībām; ▶ Nefinanšu mērķu noteikšana, ņemot vērā sociālās intereses un izpratni par nozari. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Netiek pietiekamā mērā sabalansēta finanšu un nefinanšu mērķu piemērošana, jo nozares ministrija ir gan kapitālsabiedrību īpašnieks, gan nozares politikas veidotājs; ▶ Nozares ministrija ne vienmēr var nodrošināt nepieciešamos resursus KS optimālai pārvaldībai.
Daļēji centralizēts I (CI – pamatā vadlīnijas)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Pamats turpmākai KS nodošanai CI pārvaldībā; ▶ Vienotu vadlīniju, mērķu noteikšanas un rezultatīvo rādītāju analīzes ieviešana, vienotu pārvaldības principu piemērošana būtisku KS darbības aspektu pārraudzībā; ▶ Valstiski stratēģiski svarīga infrastruktūra paliek nozaru ministriju pārvaldībā. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Iespējamo KS kapitāla daļu nodošana Centrālās pārvaldības institūcijas turējumā tiek īstenota daļēji.
Daļēji centralizēts II (CI – kapitāla daļu turētājs)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nozares ministriju uzdevuma (finanšu un nefinanšu mērķu noteikšana) sadalīšana; ▶ Vienotu mērķu, dividendžu u.c. būtisku aspektu noteikšanas principi piemērošana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Neapzinot pietiekamā mērā nepieciešamību centralizēti pārvaldīt kapitālsabiedrības, var tikt negatīvi ietekmēta to turpmākā attīstība.
Centralizēts	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kapitālsabiedrību īpašnieka funkciju noteikšana vienas institūcijas kompetencē; ▶ Ekspertīzes veidošana vienas institūcijas ietvaros; ▶ Vienotu mērķu, dividendžu u.c. būtisku aspektu noteikšanas principi piemērošana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Dažādu nozaru kompetenču nepieciešamība; ▶ Pārāk liels uzsvars var tikt likts uz finanšu mērķu sasniegšanu.

Pārvaldības modelis

1.solis

Centrālās
pārvaldības
institūcijas
izveide

2.solis

CI uzdevumu
noteikšana

3.solis

CI izvērtēšana

4.solis

Turpmākā
izvērtēšana

Komentāri

- Pirms centrālās pārvaldības institūcijas izveides, nepieciešama visu šī brīža KS juridiskās formas pārskatīšana;
- Nepieciešama valsts dalības izvērtēšana KS, kurās valsts ir mazākuma akcionārs un kuru mērķis ir peļņas gūšana;
- Kapitāla daļu pārvaldības likumam un pārvaldības modelim vienādi jāattiecas uz visām publiskajām personām;
- Tā kā normatīvā ietvara izveide ir laikietilpīga, metodoloģisko vadlīniju izveide būtu jāuzsāk Ekonomikas ministrijai;
- ESAO vadlīnijām būtu jābūt par pamatu korporatīvās pārvaldības uzlabošanai un pilnveidošanai;
- CI izveide jāiekļauj normatīvajā regulējuma grozījumos, lai tiktu noteikta normatīvā bāze, ko šai institūcijai ir jāievieš.

Turpmākā kapitālsabiedrību pārvaldība (I)

(nozaru ministriju redzējums)

A segments	Nozares ministrija	Centrālās pārvaldības institūcijas	Juridiskā forma
A1 – valstiski svarīga infrastruktūra <i>Latvenergo, LVM, LDz, LGS, RIX, LVRTC</i>	 <i>LVM, LDz, LGS, RIX, LVRTC</i>	Latvenergo	Kapitālsabiedrība
A2 – ļoti būtiski kapitālieguldījumi A2.1. (valsts daļa 100%) <i>Latvijas Pasts, LAU, PV</i> A2.2. (valsts daļa <100%) <i>Rīgas siltums, Lattelecom, LMT, Air Baltic</i>	 LAU kopā ar LVC	<i>Rīgas siltums, Lattelecom, LMT, Air Baltic, Latvijas Pasts, PV</i>	Kapitālsabiedrība
A3 – nav valstiski svarīga infrastruktūra vai kapitālieguldījumi <i>Latvijas Loto, Meliorprojekts, LNMC, Vides projekti</i>	 -	<i>Latvijas Loto, Meliorprojekts, LNMC, Vides projekti</i>	Kapitālsabiedrība
A4 – nekustamā īpašuma apsaimniekošana <i>VNĪ, ZMNĪ, TNA, Šampētera nams, Namzinis,</i>	 -	<i>VNĪ, ZMNĪ, TNA, Šampētera nams, Namzinis,</i>	Kapitālsabiedrība (konsolidācija)

Komentāri

- Ja gaidāmas būtiskas strukturālās pārmaiņas, jāvērtē valsts turpmākā stratēģija, piemēram, Latvijas Pasta gadījumā;
- Centrālās pārvaldības institūcijas pārvaldībā nonāktu KS, kas netiek nodotas privatizācijai / atsavināšanai un kurās valsts ir mazākuma daļu īpašnieks.

Turpmākā kapitālsabiedrību pārvaldība (II)

(nozaru ministriju redzējums)

B segments	Kapitāla daļu turētājs	Centrālās pārvaldības institūcija	Juridiskā forma
B1 – pašfinansējums <i>CSDD, Privatizācijas aģentūra, Latvijas Vēstnesis, LJA</i>	 <i>CSDD, Privatizācijas aģentūra, Latvijas Vēstnesis, LJA</i>	-	Iestāde (aģentūra vai tiešās pārvaldes iestāde)
B2 B2.1. – ļoti būtisks valsts finansējums <i>LVC</i> B2.2. – būtisks valsts finansējums <i>LVĢMC, SAMC, ATD</i> B2.3. – neliels valsts finansējums <i>Latvijas Proves birojs, LLKIC, VASES, STC</i>	 <i>LVC kopā ar LAU, LVĢMC, SAMC, ATD, Latvijas Proves birojs, LLKIC, VASES, STC</i>	-	Iestāde (aģentūra vai tiešās pārvaldes iestāde)

Komentāri

- Kapitālsabiedrības, kuru juridiskā forma neatbilst kapitālsabiedrības juridiskajam statusam pēc būtības būtu jāpārveido par valsts publiskajām aģentūrām vai tiešās pārvaldes iestādēm;
- Ja vienas kapitālsabiedrības ietvaros tiek sniegti pakalpojumi, kas ir valsts pārvaldes deleģēti uzdevumi u.c. pakalpojumi, kas tiek sniegti brīvās konkurences apstākļos ar peļņas gūšanu kā pamatmērķi, tad šie pakalpojumi būtu jānodala;
- Nepieciešamas izvērtēt daļas vai visa KS kapitāla kotēšanu fondu biržā, ņemot vērā ieguvumus, nepieciešamību, akciju tirgošanas likviditāti, kā arī tirgu ietekmējošos finanšu un ekonomiskos apstākļus.

Turpmākā kapitālsabiedrību pārvaldība (III)

(nozaru ministriju redzējums)

C segments	Kapitāla daļu turētājs	Centrālās pārvaldības institūcijas loma	Juridiskā forma
C1 – valsts atbalsta sniegšana <i>LGA, LAF, LHZB, LVIF</i>	Finanšu ministrija	-	Kapitālsabiedrība (attīstības banka)
C2 – kultūras iestādes <i>Teātri, orķestri, kori, koncertu organizācija, cirks, opera</i>	Kultūras ministrija	Metodoloģisko Vadlīniju piemērošana	Kapitālsabiedrības
C3 – veselības aprūpes iestādes <i>PSKUS, RAKUS, BKUS u.c. slimnīcas, rehabilitācijas centrs</i>	Veselības ministrija vai pašvaldība	Metodoloģisko Vadlīniju piemērošana	Kapitālsabiedrības
C4 – izglītības iestādes <i>RPRV, Bulduru dārzkopības vidusskola</i>	Attiecīgā nozares ministrija	-	Iestādes
C5 – sporta jomas iestādes <i>BKSB, KSC „Daugavas stadions”, SC „Mežaparks”, TC „Lielupe”, Bobsleja un kamanīņu trase „Sigulda”</i>	Attiecīgā nozares ministrija	Metodoloģisko Vadlīniju piemērošana	Kapitālsabiedrība vai aģentūra

Komentāri

- Būtiski ir īstenot attīstības bankas koncepciju, jo tādā veidā tiktu optimizētu resursi pēc būtības līdzīgu pakalpojumu sniegšanā;
- Valstij nepieciešams izveidot vienotu stratēģiju veselības aprūpes jomā.

Turpmākā kapitālsabiedrību pārvaldība (kopsavilkums)

Pakalpojumi un iespējamā kotēšana biržā

- ▶ Nodalot pakalpojumus, kas tiek sniegti tirgus konkurences apstākļos no tiem, kas tiek sniegti, nodrošinot valsts pārvaldes deleģētus uzdevumus, jāņem vērā finansējums, esošās saistības, kā arī Latvijas un Eiropas Savienības tiesību aktos noteiktās prasības.
- ▶ Nākotnē būtu jāvērtē iespējamā kapitālsabiedrību kotēšana fondu biržā, ņemot vērā ieguvumus (korporatīvās pārvaldības uzlabošana), nepieciešamību (papildu kapitāla piesaistīšana), akciju tirgošanas likviditātes nodrošināšanu, kā arī tirgus apstākļus.

Juridiskā forma

- ▶ Pārveidojot virkni šī brīža kapitālsabiedrību par valsts aģentūrām, būtiski veikt vairākās izmaiņas Publisko aģentūru likumā, lai netiktu ietekmēta pārveidoto kapitālsabiedrību darbība, tai skaitā:
 - augstāko līmeņu ekspertu atlīdzības konkurētspējas nodrošināšana;
 - elastība atskaišu iesniegšanā un tarifu noteikšanā tirgus apstākļu ietekmē, lai palielinātu sabiedrības labklājību;
 - investīcijām paredzēto finanšu līdzekļu pārvešana uz nākamajiem periodiem.

Ņemot vērā

- ▶ Tiek ieviests daļēji centralizēts kapitālsabiedrību pārvaldības modelis un tiek izveidota centrālā pārvaldības institūcija (CI), kas sākuma fāzē pamatā atbildīga par vadlīniju kapitālsabiedrību korporatīvās pārvaldības uzlabošanai izstrādi;
- ▶ CI turējumā / pārvaldībā nonāk kapitālsabiedrības, kas apsaimnieko valsts nekustamos īpašumus un kapitālsabiedrības, kas netiek šobrīd nodotas privatizācijai / atsavināšanai un kurās valsts ir mazākuma daļu īpašnieks.

▶ Tiek nodrošināta efektīvākā pārvaldība un tiek veidots pamats turpmākai valsts kapitāla pārvaldības centralizācijai, mazinot politisko ietekmi uz kapitālsabiedrību darbību.

▶ Labākā korporatīvās pārvaldības prakse, t.sk., izveidoto mērķu noteikšanas, vadības iecelšanas vadlīnijas var tikt piemērotas visām publiskajām personām, proti, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām.

Laika grafiks un būtiskāko lēmumu ieviešana 2012.gadā

Būtiskākie jautājumi	Īstenotājs / apstiprinātājs	2012.gads									
		Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Lēmuma par Centrālās pārvaldības institūcijas (CI) izveidi apstiprināšana	Ministru kabinets			◆							
Kapitālsabiedrību pārvaldības modeļa apstiprināšana	Ministru kabinets								◆		
CI izveidošanas un tā personāla iecelšanas uzsākšana	Ministru kabinets										
Jauna likuma par publisku personu kapitāla daļu pārvaldību izveides uzsākšana	Tieslietu ministrija sadarbībā ar MK										
Kapitālsabiedrību sniegto pakalpojumu VPleL 88.panta 1.sadaļas punktiem izvērtēšana	Ministru kabinets								◆		
Iespējamo kapitālsabiedrību / kapitālsabiedrību sniegto pakalpojumu atsavināšana / nodošana privātajam sekt.	Ministru kabinets										◆
Kapitālsabiedrību juridiskās formas pārskatīšana un ieteikumu izstrādāšana	Ministru kabinets										◆
Uz kapitālsabiedrībām / aģentūrām attiecināmo normatīvo aktu izskatīšana un izmaiņu ieteikumi	Tieslietu ministrija sadarbībā ar MK							◆			
Normatīvo aktu ieteikto izmaiņu izskatīšana un apstiprināšana	Ministru kabinets										◆
Gada pārskata par kapitālsabiedrībām izveide un publicēšana	Ekonomikas ministrija							◆			
Metodoloģisko vadlīniju izstrādes uzsākšana	Ekonomikas ministrija										

Laika grafiks un būtiskāko lēmumu ieviešana 2013.gadā

Būtiskākie jautājumi	Īstenotājs / apstiprinātājs	2013.gads											
		Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Jauna likuma par publisku personu kapitāla daļu pārvaldību izveide	Tieslietu ministrija sadarbībā ar MK		◆										
CI izveidošanas, personāla iecelšanas turpināšana un apstiprināšana	Ministru kabinets		◆										
Potenciālo valdes un padomes locekļu datu bāzes izveide	Centrālā pārvald. institūcija							◆					
Metodoloģisko vadlīniju izstrādes turpināšana un apstiprināšana	EM un Centrālā pārvald. institūcija				◆								
KS juridiskās formas izmaiņu apstiprināšana	Ministru kabinets			◆									
CI metodoloģisko vadlīniju piemērošanas izvērtēšana	Ministru kabinets								◆				
Kapitālsabiedrību nodošanas CI izvērtēšana	Ministru kabinets											◆	
Kapitālsabiedrību kapitāla daļu turētāja apstiprināšana	Ministru kabinets												◆
Gada pārskata izveide un publicēšana	Centrālā pārvald. institūcija									◆			

► Ieviešot laika grafikā norādītos jautājumus, būtiski ievērot to secīgu īstenošanu.

Paldies par uzmanību!